

ایران در دوران معاصر

ارزش های ملی و دینی در دیدگاه بختیاری

نویسنده: شمشاد امیری خراسانی

انتشار: ۱۸ بهمن ۱۳۹۲ ۵۰ دقیقه مطالعه

چکیده مقاله

نمایی از کوچ ایل بختیاری فرستنده نوشتار: جناب جهانگیرمحمودی حجه الاسلام جهانگیرمحمودی - مهندس مرادفرامرز جایگاه ارزش های ملی و دینی در نزد بختیاریان چگونه است؟ آیا می توان به استناد برخی از وقایع و گرایش ها؛ تحلیلی منطقی و مورد وثوق از بزرگان بختیاری و چهره های ماندگار آن چون علیمردان خان ارائه نمود به جایگاه ارزش ها نزد این قوم و حتی در میان چنین شخصیت هایی پی برد؟ این پرسشی زیربنایی است که باید عناصر و عوامل زیادی را در شناخت پاسخ آن مورد استفاده قرار داد. بی گمان ارزش های دینی جایگاه بزرگی در میان بختیاریان

نمایی از کوچ ایل بختیاری

فرستنده نوشتار: جناب جهانگیرمحمودی

حجه الاسلام جهانگیرمحمودی - مهندس مرادفرامری

جایگاه ارزش های ملی و دینی در نزد بختیاریان چگونه است؟

آیا می توان به استناد برخی از وقایع و گرایش ها؛ تحلیلی منطقی و مورد وثوق از بزرگان بختیاری و چهره های ماندگار آن چون علیمردان خان ارائه نمود به جایگاه ارزش ها نزد این قوم و حتی در میان چنین شخصیت هایی پی برد؟ این پرسشی زیربنایی است که باید عناصر و عوامل زیادی را در شناخت پاسخ آن مورد استفاده قرار داد. بی گمان ارزش های دینی جایگاه بزرگی در میان بختیاریان داشته است.

...

اما فرهنگ و تاریخ و وقایعی که به ویژه پس از صدر اسلام در این کشور شکل گرفته، بیش از همه و مهمترین عنصر فرهنگی را در میان این قوم اصیل ایرانی، همانا نگرانی برای حفظ ایران و ارزش های حفظ کننده آن در نظر داشته است. لذا گونه ای پارادوکس به ارزش های دینی و اسلامی دارد.

شاید برخی تعجب کنند از اینکه چرا در حالیکه برخی از بختیاریان (سواى بسیاری دیگر از مومنان و معتقدان بختیاری به دین الهی اسلام) آن چنان که باید و شاید به ارزش های دینی واقعی نمی نهند. اما با این حال بزرگانی از سادات و کرامت های معنوی و الهی آنان را جدی می گیرند. دور مزار آنان حلقه زده و با عشق و شورا آنان یاد می کنند. خواسته

ها و نیازهای خود را با آنان در میان می گذارند. اما با اندکی توجه به وقایع تاریخی می توان دریافت این بزرگان سادات که در برابر ظلم وستم و تجاوز بنی امیه و بنی عباس و برخی از حکومت های ترک و مغول که ارزشی برای ایرانیان قائل نبودند با رشادت تمام به مبارزه پرداخته و چون شیری در برابر این ستمگران جنگیده و به دلآوری به شهادت رسیده اند. یعنی در دو بعد مبارزه طبقاتی و ملی همسوی پیکار با ایرانیان بوده اند.

لذا این شهیدان که در عین حال انسان های والایی از نظر اخلاقی بوده و کرامت هایی از آنان به منصف ظهور رسیده در پیوند با مبارزه ای که به نفع ایران بوده یا همسوبا آن است، سبب شدند که جایگاه والایی از آنان نزد بختیاریان به وجود آید. این ویژگی (سوی از درستی اعتقاد آنها که به آنها موقعیت و کرامت الهی داده)، بیشتر از بعد ارزش های ملی مورد توجه بوده و واسطوره ای در نزد مردم بختیاری ساخته است.

چنین امری یک استراتژی دائمی در میان این قوم به وجود آورده و پیوسته شکل و شمایل مبارزه را تعیین کرده است. در مبارزات فرهنگی و برنشان دادن شاهنامه در کنار قرآن کریم به عنوان یکی از استوانه های مبارزه فرهنگی و وجود خواندن آن در هر صبح و شام نیز داستانی دل انگیز از این پیکار ملی گرایانه دارد. زبان بختیاریان که زبان خوزی و ترکیبی از زبان سریانی و پهلوی به ویژه در دوره ساسانیان بود. در مقابله با زبان دری که امروز به نام زبان پارسی می شناسیم کوشش های بسیاری نمود. از جمله کوشش های مهم این قوم که به استناد مدارک تاریخی حکومت ساسانی را در دست داشتند، این بود که تلاش کردند کلیه کتیبه ها ی مذهبی و اداری را به زبان پهلوی یا خوزی برگردانند. زبان دری زبانی بود که اشکانیان در دوره خویش در ادارات و سازمان های حکومتی باب کرده بودند.

لذا با توجه به جنگ و ستیزی که با پارت ها داشته و سبب سرنگونی آن شدند کوشش های فرهنگی برای حذف ارزش ها و زبان آنان را پی گرفتند. باین وصف بختیاریان در دوران جنبش شعوبیه برخلاف مشی سابق خویش دست به مبارزه فرهنگی همه جانبه زده و در برابر کوشش هایی که در راستای محو و نابودی هویت ایرانی صورت می گرفت به پاسداشت زبان پارسی پرداخته و خواندن و ترویج شاهنامه را بر خود تکلیف نمودند. چنانچه هنوز این سیره پسندیده در میان این قوم وجود دارد. [در این باره ر. ک. به مقاله جایگاه شاهنامه در فرهنگ لرهای بختیاری - توسط جهانگیر محمودی] پیکار بختیاریان بدون هیچ چشمداشتی در رکاب پادشاهانی که برای نام و آوازه ایرانیان مبارزه می کردند چون نادر شاه افشار (ترک نژاد) و دیگران نیز نشاندهنده این حساسیت بزرگ و فداکاری در کنار رهبران ترک و عرب و غیره برای نجات و اعتلای ایران است. در این راستا اگر بخواهیم مبارزه علیمردان خان بختیاری را با انگلیس ها و عوامل زور گوی آن از منظر ارزشی تحلیل نماییم، می توان گفت در چارچوب همان ارزش های استراتژیک که ترکیبی از ارزش های ملی با ویژگی مذهبی است، راهگشای این پیکار بوده است.

نمی توان انکار نمود که علیمردان خان بزرگمردی معتقد به خدا و دین بود. اما اگر قرار بود که پیکارش جنبه مذهبی و شهادت طلبی داشته باشد بی گمان باید بر پایه فتوای علمای دینی وارد این مبارزه می شد. اما همه می دانند که این گونه نبود. علیمردان خان بر پایه وصف صلح دوستانه ملت ایران هرگز خود خواهان جنگ و ستیز نبود. لیکن وقتی پای زور وستم در میان آمد ویژگی بارز شجاعت و شیرمنشی بختیاری را به منصف ظهور رساند. بنابراین می توان گفت ارزش های ملی در این پیکار جایگاه مهمتری داشته است.

در پایان ضرورت توجه به دستاوردهای این بحث نیز مهم است. مبلغان دینی باید توجه کنند که هرگونه تبلیغ

وترویج دین به ویژه درمیان بختیاریان باید با عنایت به ارزش های ملی باشد وگرنه همان چیزی که «جنبش شعوبیه» را شکل داد دوباره رخ می نماید. هنر یک مبلغ دینی هنگامی آثار خود را نشان خواهد داد که ماهیت ملی و ارزشی یک قوم و ملت را بشناسد. خصوصاً اینکه اسلام دینی جهانشمول است و جهانشمولی آن به معنای نادیده گرفتن هویت های قومی و زبانی و ارزش های منتجه از آن نیست. نباید فکر کنیم برما واجب است درجهانی که هنوز اسلام برآن حاکم نشده است و دردنایی که کلیه سازوکارهای آن پیوند ناگسستنی با دولت- ملت ها دارد، می توانیم ارزش های ملی را نادیده بنگاریم. باید به تاکیدات امام راحل توجه نمود که باید اسلام را برابر ضرورت های زمانی و مکانی بدون فداکردن اصل و ماهیت آن ارائه نمود.

به هرحال مساله ملی را لااقل درمیان بختیاریان باید جدی گرفت. یعنی نباید بکوشیم که بهانه به دست دشمنان اسلام و نظام اسلامی برای ایجاد یک دیالکتیک عقیم و بی فرجام بدهیم. تا آنها به بهانه ارزش های ملی در برابر ارزش های دینی بایستند. باید کوشش نمود که دیالکتیک این رابطه سازنده و زایا باشد. یعنی به راهی برویم تا به واسطه آن میان ارزش های ملی و دینی که به علت وجود برخی اسباب تضادی ناسازگار یافته اند تضادی سازگار و همسو با تولد سنتزی مفید بیابیم که برای ایران و اسلام مبارک باشد. /پایان

ارجاع به این مقاله

شمشاد امیری خراسانی، «ارزش های ملی و دینی در دیدگاه بختیاری»، پارسیان دژ، ۱۳۹۲.

خواندن مقاله و پیوست های آن در وبسایت پارسیان دژ

نشانی ثابت این نسخه:

<https://www.parsiandej.ir/articles/1442/pdf/ارزش-های-ملی-و-دینی-در-دیدگاه-بختیاری.pdf>

آخرین ویرایش مقاله: ۱۵ آبان ۱۳۹۹